

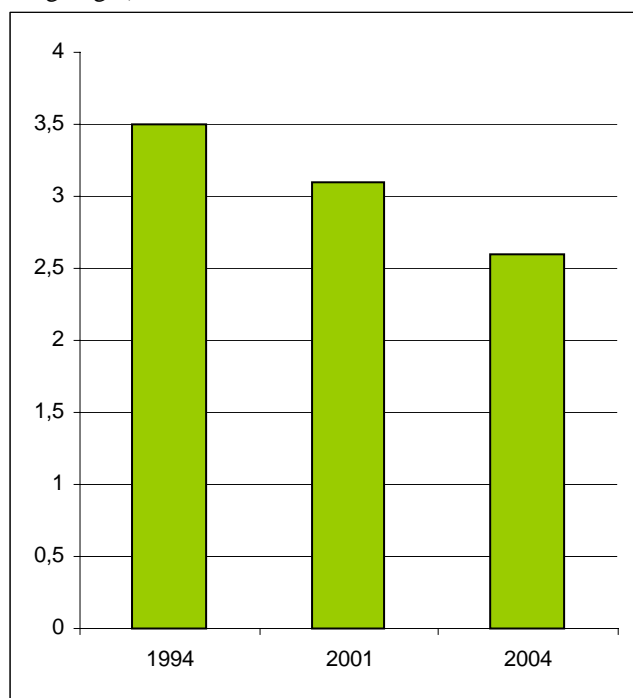

Prisene er blant de tingene som påvirker forbruksmønsteret vårt mest. Fra et økologisk synspunkt er det derfor ønskelig at de produktene som fører til store miljøbelastninger blir dyrere og at de som belaster miljøet lite blir billigere. Å endre prisrelasjonene gjennom ”grønne ” avgifter er det enkleste og minst byråkratikrevende politiske grepet som kan gjøres for å påvirke forbruket i mer miljøvennlig retning.

Reduserte grønne avgifter

Det har siden 2001 vært en reduksjon av grønne avgifter på ca 5,5 mrd kroner¹, mens det bare har kommet nye grønne avgifter tilsvarende 1,1 mrd. kroner. Dette står i sterk kontrast til regjeringens uttalelser om at de ønsker å bruke økonomiske virkemidler for å styre miljøpolitikken i riktig retning. I Nasjonalbudsjettet for 2004 står det at ”Regjeringen vil videreføre grønne skatter og avgifter, og kontinuerlig vurdere innføring av nye” og det er også henvist til OECD som anbefaler å styrke bruken av økonomiske virkemidler. I dag (2004) tilsvarer Norges miljørelaterte avgifter 2,6 prosent av BNP², mens de grønne avgiftene utgjorde 3,1 prosent i 2001 og 3,5 prosent i 1994.

Tabell 1: **Grønn avgiftsutvikling i Norge – i prosent av BNP** (Kilde: OECD og FIVHs egne beregninger)

¹ Statens provenytnap på 1,35 milliarder på grunn av næringslivets fritak for el-avgift første halvdel av 2004 er ikke inkludert i regnestykket, fordi dette bare var et midlertidig provenytnap. El-avgiften ble foreslått gjeninnført i revidert nasjonalbudsjett for 2004.

² Dette tallet vil riktignok bli justert opp til 2,7 % i 2004 og 2,8% i 2005 hvis regjeringa får gjennomslag for gjeninnføring av el-avgift for næringslivet i revidert nasjonalbudsjett for 2004. Det betyr at næringslivet ”bare” ble fritatt for el-avgift i ett halvt år, mens de lenge lå an til å få et varig fritak eller en kraftig reduksjon. Dette er gledelig.

FIVH arbeidsnotat 2/04 – Grønne avgifter i miljøpolitikken

Tabell 2: Viktige grønne avgifter som er blitt fjernet eller redusert i perioden 2001-2004

Beskrivelse av avgift	Fjernet eller redusert?	Antatt årlig inntektstap for staten. Mill. kr.	Tidspunkt for fjerning/red.
El-avgift for privathusholdninger	Redusert fra 11,3 øre til 9,3 øre pr Kwh	610 (kilde: St.prp.nr.1, 2001-2002)	2002
Passasjeravgift på flyreiser	Fjernet	1655 (kilde: St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 4, 2001-2002)	2002
Bensin- og diesel avgiften	Redusert med henholdsvis 1,2 og 1,13 øre (kilde: St.prp.nr.1, 2000-2001)	3200 (kilde: Rapport bilavgiftsgruppe, avgitt Finansdepartementet april 2003)	2001
Sum fjernet/ reduserte grønne avgifter:		5 465	

Tabell 3: Nye eller økede grønne avgifter i perioden 2001-2004:

Beskrivelse av avgift	Ny/økt avgifter	Årlige inntekter for staten. Mill. kr	Tidspunkt for innføring
HFK og PFK-avgift (hydrofluorkarboner og perfluorkarboner finnes særlig i kjøleskap, fryser og klimaanlegg)	Ny	63 (Kilde: Økologisk utsyn 2003)	2003
El-avgift for privathusholdninger	Økte fra 8,56 øre til 11,3 øre pr Kwh.	1060 (kilde: St.prp.nr.1, 2000-2001)	2001
Sum nye/økede grønne avgifter:		1123	

Dagens grønne avgifter i Norge. Satser og proveny i 2004

Dagens grønne avgifter i Norge komme i hovedsak gjennom

- bilbruk (gjennom avgifter på drivstoff, engangsavgift og årsavgift)
- CO₂-avgiften som deler av industrien betaler
- elektrisitetsavgift for husholdningene
- avgifter som bidrar til en miljømessig bedre behandling av emballasje og annet avfall
- avgifter på enkelte helse- og miljøskadelige kjemikalier

Til sammen er de estimerte inntektene fra de grønne avgiftene i 2004 på ca 41,5 mrd kroner. BNP var i 2003 på kr 1570 mrd kroner (www.ssb.no). Grønne avgifter i prosent av BNP utgjør dermed 2,6 prosent. El-avgiften for næringslivet foreslås gjeninnført i revidert Nasjonalbudsjett for 2004, og det betyr 2,7 milliarder mer i avgiftsinntekter i 2005 enn det som fremgår av tabell 3. I 2005 vil altså Norges inntekter fra miljørelaterte avgifter tilsvare 2,8 prosent av BNP – med mindre flere grønne avgifter blir fjernet.

FIVH arbeidsnotat 2/04 – Grønne avgifter i miljøpolitikken

Tabell 4 (kilde: www.finansdepartementet.no):

Avgift	Avgiftssats 2004. Kroner	Provenyanslag for 2004. Mill. kroner
CO2- avgiften - Mineralolje, kr pr. liter	0,51	2 468
CO2- avgiften - Utslipp fra sokkelen, kr pr. liter/Sm ³	0,76	3 600
CO2- avgiften - Bensin, kr pr. liter	0,76	1 740
Svovelavgiften - Mineralolje, kr pr. liter	0,029-0,07	
Bensinavgift kr pr. liter (blyfri)	3,96	9 070
Autodieselavgift - Lavsvovel	2,88	4 535
Autodieselavgift t - Høysvovel	3,23	
Avgift på smøreolje kr pr. liter	1,59	86
Avgift på sluttbehandling av avfall	83-522	664
Avgift på helse - og miljøskadelige kjemikalier, TRI og PER	54,51	6
Avgift på HFK og PFK	183,24	63
Miljøavgift på drikkevare emballasje, kr pr. stk	(0,89-4,36)	264
Elektrisitetsavgift, øre/KWh	9,67	4 420
Grunnavgift på fyringsolje, kr pr. liter	0,405	886
Vektårsavgift på tyngre kjøretøy	varierer	316
Engangsavgift på motorkjøretøy	varierer	13 260
Sum energi - og miljørelaterte avgifter		41 485

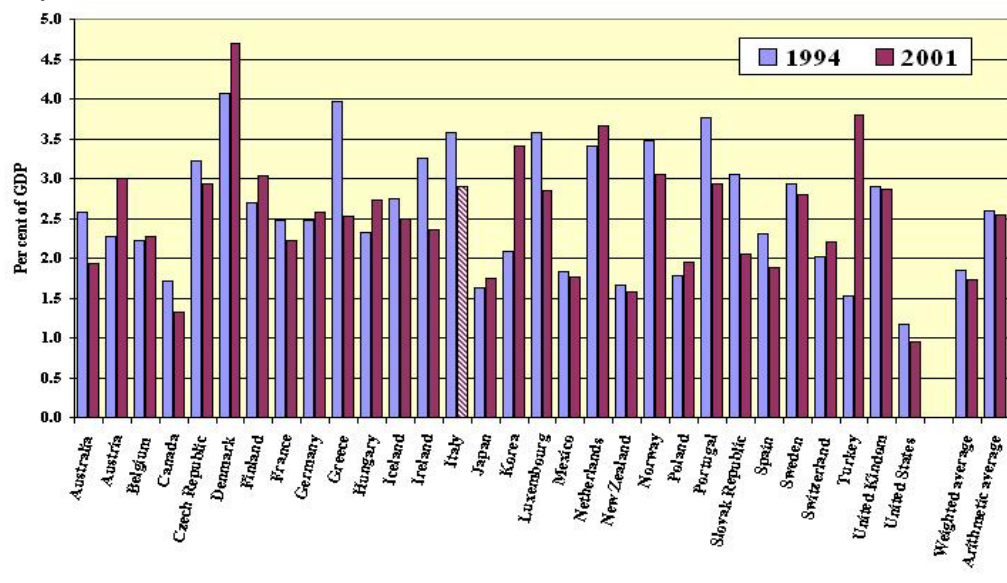
Er Norge langt fremme i bruken av økonomiske virkemidler?

Miljørelaterte avgifter tilsvarte ved forrige OECD-undersøkelse i 2001 4,7 prosent av Danmarks BNP, 3,7 prosent av Nederlands og Tyrkias BNP mens Tsjekkia, Finland, Irland, Island, Italia, Storbritannia, Portugal, Sverige og Norge alle lå i området +/- 3 prosent.

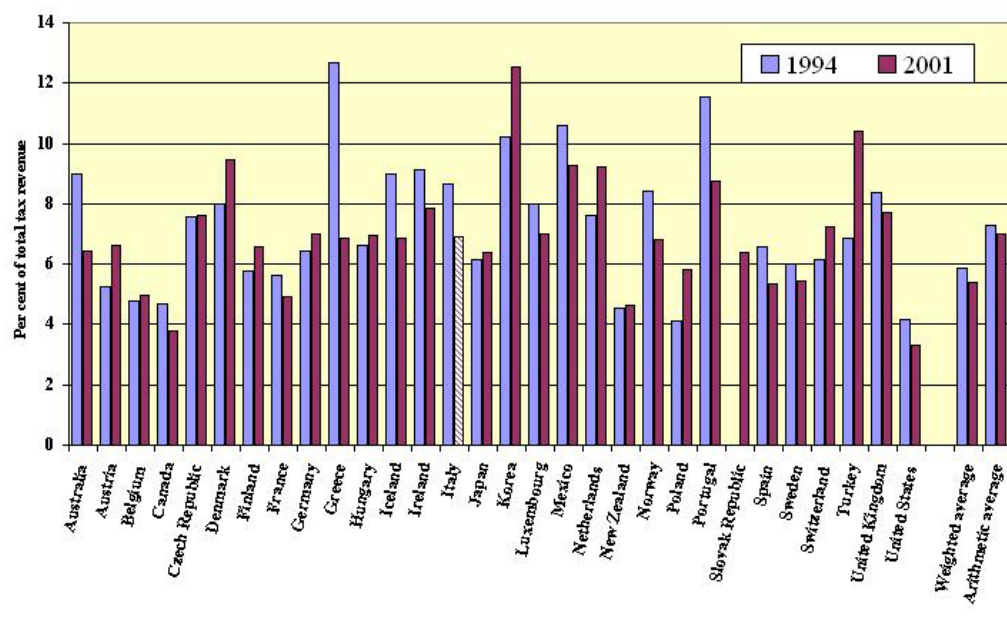
De norske grønne avgiftene utgjorde ifølge OECD mindre i 2001 (i forhold til BNP) enn i 1994 – to år før grønn skattekomisjon la fram resultatene fra sitt arbeid. I følge Framtiden i våre hendes beregninger (se tabeller 1), har altså utviklingen forverret seg ytterligere siden 2001. I dag (2004) tilsvare Norges miljørelaterte avgifter 2,6 % av BNP.

**Statsens inntekter fra grønne avgifter i forskjellige OECD-land:
- i prosent av BNP (Kilde: OECD 2001)**

**Statsens inntekter fra grønne avgifter i forskjellige OECD-land:
- i prosent av totale skatteinntekter (Kilde: OECD 2001)**

Framtiden i våre hender krever nå at regjeringa får en mer offensiv holdning til bruk av grønne avgifter i miljøpolitikken, og foreslår følgende tiltak:

- 1) Norge må ta mål av seg å bli ledende i bruken av grønne avgifter innenfor OECD-området. Det betyr at FIVH mener at Regjeringen doble de grønne skattene og avgiftene i løpet av en femårsperiode.
- 2) De økte avgiftsinntektene (anslått til ca 40 milliarder NOK) bør brukes til målrettede tiltak som står i forhold til de avgiftene som kreves inn, for eksempel til økt satsing på ny fornybar energi, skinnegående transport eller hydrogen som energibærere.